EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 15.6.2010
SEK(2010) 739 lopullinen

KOMISSION LAUSUNTO

liiallisen alijäämän olemassaolosta Kyproksessa

KOMISSION LAUSUNTO

liiallisen alijäämän olemassaolosta Kyproksessa

VAKAUS- JA KASVUSOPIMUKSEN SOVELTAMINEN NYKYISESSÄ KRIISITILANTEESSA

1. Julkisen talouden alijäämä ylittää nykyisellään useissa EU-maissa perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Tarkasteltaessa alijäämän ja velan usein huomattavaa kasvua on otettava huomioon ennennäkemätön maailmanlaajuinen finanssikriisi ja talouden laskusuhdanne vuosina 2008 ja 2009. Tähän vaikuttavat monet tekijät. Ensinnäkin talouden laskusuhdanne pienentää verotuloja ja nostaa sosiaalietuusmenoja (esim. työttömyysetuudet). Toiseksi komissio on kehottanut toteuttamaan finanssipoliittisia elvytystoimia, koska se katsoo finanssipolitiikalla olevan suuri merkitys tämänhetkisessä epätavallisessa talouden tilanteessa. Elvytystoimia ehdotettiin marraskuussa 2008 esitetyssä Euroopan talouden elvytyssuunnitelmassa, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi joulukuussa. Suunnitelman mukaan elvytystoimien tulisi olla oikein ajoitettuja, kohdennettuja ja tilapäisiä, ja ne tulisi eriyttää kunkin jäsenvaltion julkisen talouden kestävyyden ja kilpailuaseman mukaan. Lisäksi niistä tulisi luopua taloudellisen tilanteen parantuessa. Monet maat ovat myös toteuttaneet rahoitusalaa vakauttavia toimenpiteitä, joista jotkin ovat vaikuttaneet velka-asemaan tai saattavat johtaa alijäämien ja velan kasvuun tulevaisuudessa huolimatta siitä, että osa julkisen tuen kustannuksista saadaan myöhemmin perittyä takaisin.

2. Vakaus- ja kasvusopimuksen mukaan komission on käynnistettävä liiallista alijäämää koskeva menettely, jos jonkin jäsenvaltion alijäämä ylittää 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Vakaus- ja kasvusopimukseen vuonna 2005 tehdyillä muutoksilla pyrittiin varmistamaan, että erityisesti talouden tilanne ja talousarviotilanne otettaisiin täysin huomioon liiallista alijäämää koskevan menettelyn kaikissa vaiheissa. Vakaus- ja kasvusopimuksen tarjoama kehys tukee tällä tavoin julkisen talouden rahoitusaseman ripeään tervehdyttämiseen tähtäävää hallituspolitiikkaa, jossa otetaan huomioon talouden tilanne ja jolla varmistetaan näin julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys.

OIKEUDELLINEN TAUSTA

3. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 126 artiklassa määrätään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä. Menettelystä säädetään lisäksi liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1467/97[1], joka on osa vakaus- ja kasvusopimusta.

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6. Kertomuksessa otetaan myös huomioon vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanoa koskevat vaatimukset sekä vakaus- ja lähentymisohjelmien muotoa ja sisältöä koskevat ohjeet, jotka hyväksyttiin Ecofin-neuvostossa 10. marraskuuta 2009 ja jotka ovat saatavilla osoitteesta http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

4. Perussopimuksen 126 artiklan 2 kohdan mukaan komission on tarkasteltava talousarviota koskevan kurinalaisuuden noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella: a) ylittääkö ennakoitu tai toteutunut julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen määritellyn 3 prosentin viitearvon (paitsi jos alijäämä on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, taikka jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja alijäämä on edelleen lähellä viitearvoa) ja b) ylittääkö julkinen velka suhteessa BKT:hen määritellyn 60 prosentin viitearvon (paitsi jos velan osuus pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa).

5. Perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Kertomuksessa ”otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin taloudellinen tilanne ja talousarviotilanne mukaan luettuina”.

6. Komissio antoi 12 päivänä toukokuuta 2010 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan mukaisen Kyprosta koskevan kertomuksen. Kertomus perustui tietoihin, jotka Kyproksen viranomaiset olivat antaneet maaliskuussa 2010[2], ja siinä otettiin huomioon komission yksiköiden laatima kevään 2010 talousennuste.[3]

7. Talous- ja rahoituskomitea antoi sen jälkeen [27 päivänä toukokuuta 2010] perussopimuksen 126 artiklan 4 kohdan mukaisesti lausunnon komission kertomuksesta.

8. Perussopimuksen 126 artiklan 5 kohdassa edellytetään, että komissio antaa lausunnon neuvostolle, jos komissio katsoo, että jäsenvaltiossa on tai siellä voi ilmetä liiallinen alijäämä. Jotta voitaisiin päätellä, onko jäsenvaltiossa tai voiko siellä ilmetä liiallinen alijäämä, komissio katsoo, että on otettava huomioon i) sen omassa perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan mukaisessa kertomuksessa esitetyt päätelmät ja ii) talous- ja rahoituskomitean lausunto komission kertomuksesta. Komissio on tehnyt näiden seikkojen perusteella Kyprosta koskevia huomioita.

KYPROSTA KOSKEVAT HUOMIOT

9. Komissio aloitti Kyprosta koskevan liiallista alijäämää koskevan menettelyn[4] toukokuussa 2004 välittömästi sen EU:hun liittymisen jälkeen perustamissopimuksen 104 artiklan 3 kohdan mukaisella kertomuksella, koska vuonna 2003 alijäämä suhteessa BKT:hen oli 6,3 prosenttia eli yli 3 viitearvon suhteessa BKT:hen. Neuvosto katsoi heinäkuussa 2004 komission suositusten perusteella

---

2 Neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2009 mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaksi kertaa vuodessa niiden ennakoitu ja toteutunut julkisen talouden alijäämä ja velkataso. Kyproksen viimeisin ilmoitus on saatavilla osoitteessa http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/excessive_deficit/edp_notification_tables

3 Kaikki Kyproksen liiallista alijäämää koskevaan menettelyyn liittyvät asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm.

4 Kyproksen liiallista alijäämää koskevaan menettelyyn liittyvät asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm

perustamissopimuksen 104 artiklan 6 kohdan mukaisesti, että Kyproksessa oli liiallinen alijäämä, ja antoi Kyprokselle perustamissopimuksen 104 artiklan 7 kohdan mukaisen suosituksen liiallisen alijäämän tilanteen lopettamiseksi mahdollisimman pian ja viimeistään vuonna 2005. Koska kokonaistilanteen arviointi osoitti, että alijäämä oli supistunut 2,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2005, neuvosto päätti heinäkuussa 2006 kumota liiallisen alijäämän olemassaolosta tekemänsä päätöksen perustamissopimuksen 104 artiklan 12 kohdan nojalla.

10. Sen jälkeen kun liiallista alijäämää koskeva menettely oli päättynyt, Kyproksen julkisen talouden rahoitusasema pysytteli selvästi alle viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen Erityisesti vuonna 2006 alijäämä supistui vielä lisää 1,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen, ja vuonna 2007 julkisen talouden rahoitusasema kääntyi 3,4 prosenttia ja vuonna 2008 0,9 prosenttia ylijäämäiseksi suhteessa BKT:hen. Samalla rakenteellinen rahoitusasema kääntyi 1¼ prosentin alijäämästä suhteessa BKT:hen vuonna 2007 2½ prosenttia ylijäämäiseksi suhteessa BKT:hen vuonna 2007, mikä ylitti Kyproksen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen, joka on tasapainoinen rakenteellinen rahoitusasema. Sen jälkeen aiempien vuosien rakenteellinen ylijäämä kääntyi takaisin negatiiviseksi. Julkisen talouden bruttovelkasuhde supistui vuosina 2006, 2007 ja 2008 noin 16¼ prosenttiyksikköä ja oli 48,4 prosenttia vuonna 2008 eli huomattavasti alle perussopimuksen 60 prosentin viitearvon. Velkaa vähensivät perusylijäämät, korkea nimellinen kasvu sekä merkittävät virta-varanto-korjauserät, jotka liittyivät keskuspankkiin tehtävien talletusten (kuoletusrahastot) ja erääntyvän velan maksamiseen käytetyn muun kertyneen rahoitusomaisuuden ennakoituun vähenemiseen.

11. Kyproksen viranomaisten huhtikuussa 2010 antamien tietojen mukaan maan julkisen talouden alijäämä oli vuonna 2009 6,1 prosenttia suhteessa BKT:hen ja ylitti näin viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission 126 artiklan 3 kohdan mukaisesti antamassa kertomuksessa todetaan, ettei alijäämä ollut lähellä 3 prosentin viitearvoa suhteessa BKT:hen ja että viitearvon ylittymistä voidaan pitää poikkeuksellisena perussopimuksessa sekä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetulla tavalla. Se johtui erityisesti perussopimuksessa sekä vakaus- ja kasvusopimuksessa tarkoitetusta talouden jyrkästä laskusuhdanteesta. Komission yksiköiden kevään 2010 talousennusteen mukaan BKT:n määrän Kyproksessa ennustetaan supistuvan lisää, vaikkakin vähemmässä määrin, lähes ½ prosentilla vuonna 2010 verrattuna vuoden 2009 1¾ prosenttiin. Ennakoitua viitearvon ylittymistä ei kuitenkaan voida pitää väliaikaisena. Komission yksiköiden kevään 2010 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä kasvanee noin 7¾ prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2011, jos politiikkaa ei muuteta. Alijäämää koskeva perussopimuksen arviointiperuste ei näin ollen täyty.

12. Kyproksen viranomaisten huhtikuussa 2010 antamien tietojen mukaan julkinen bruttovelka on edelleen alle viitearvon, joka on 60 prosenttia suhteessa BKT:hen. Velan määrä oli 56,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2009. Kypros ilmoitti velan ennakoiduksi määräksi 62 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2010, mikä ylittää perussopimuksen 60 prosentin viitearvon. Komission yksiköiden kevään 2010 talousennusteen mukaan velka kasvaa 62,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2010 ja vielä 67,6 prosenttiin vuonna 2011 heikentyneen perusjäämän vuoksi. Näiden näkymien perusteella velkasuhteen ei voida katsoa supistuvan riittävästi eikä lähestyvän riittävän nopeasti viitearvoa perussopimuksessa sekä vakaus- ja

kasvusopimuksessa tarkoitetulla tavalla. Velkaa koskeva perussopimuksen arviointiperuste ei täyty.

13. Perussopimuksen sekä vakaus- ja kasvusopimuksen määräysten mukaisesti komissio analysoi kertomuksessaan myös merkityksellisiä tekijöitä. Vakaus- ja kasvusopimuksen mukaan nämä tekijät voidaan ottaa huomioon ainoastaan liiallisen alijäämän olemassaolosta annettavaa päätöstä edeltävissä vaiheissa, jos alijäämä täyttää samaan aikaan viitearvon lähellä pysymistä ja ylityksen väliaikaisuutta koskevan edellytyksen. Kyproksen tapauksessa nämä kaksi edellytystä eivät täyty. Erikseen tarkasteltuina merkitykselliset tekijät antavat tässä tapauksessa ristiriitaisen kokonaiskuvan.

14. Talous- ja rahoituskomitean perussopimuksen 126 artiklan 4 kohdan mukaisesti antama lausunto on perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan mukaisessa komission kertomuksessa esitetyn arvion mukainen.

PÄÄTELMÄ

15. Seurattuaan Kyproksen julkisen talouden tilannetta ja erityisesti perussopimuksen 126 artiklan 2 kohdan vaatimusten noudattamista komissio on päättänyt laatia asiasta perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan mukaisen kertomuksen. Otettuaan huomioon oman kertomuksensa ja talous- ja rahoituskomitean lausunnon komissio katsoo, että Kyproksessa on liiallinen julkisen talouden alijäämä.

16.